

„הייתי לבדי נתא...“

גב' הרטה זקשנפקי, קרוב-תו של השחקן הנודע, היתה חובשת באניה. הנה סיפורת: אף כי עברו מאז 13 שנה, נחרת האסון כה עמוק בלבי, שעוד היום, בשעה שאני מתארת את מהלך המארר רעות, אני מרגישה כאילו קרה כל זה אך אתמול.

אמרו לג'ש איתנו לאי באיר צייס ילהחזירנו לארץ רק בימור מלחמת ה יור"ם. מדי יום הוריעו לנו רשמית ש הדוכנית משהדלת מאיד להעלות אר תנו לחוף, אלא שכל המאמצים גב' שלי, אפילו בקשה במברק מיוחד ל הוד מלכותו המלך הבריטי נדחתה. כל בנו השתרשה ההכרה שלא נדרוך על החוף היפה והזמפתה הזה, שושקף מולנו.

עוד בעלותנו לאניה, הופרדו הגברים מן הנשים הם חיי וישוו באולמים בתאים שונם. המקום באניה היה רב, אולם אנו, המע פ לים, היינו נחונים בצפיפות רבה, כי לנו נמסר רק החלק התחתון של האניה.

בשעה 10 בבוקר הייתי לבדי לגמרי בתא שלי, תא החובשת כי זה היה תפקיד באניה. פתאום הרגשתי זעזוע בפנים האניה, וכמה הפצים נפלו משולחן הרחצה. היה ברור לי מיד שהאניה נפגעה על ידי פצצה כי קודם לכן אמרו לנו שיש לקחת בחשי בון אפשרות כזאת וגם נתנו לכל אחד מאתנו חגורת-הצלה.

קריאות היאוש התחוקו

מאחר שלא יכולתי להעריך את גודל הסכנה שה תה צפויה לנו, קשרתי את חגורת-ההצלה מסביבי, תחבתי כמה הפצים לתוך ארנקי ויצאתי אל המעבר. כשרא ת את התקלה והי הצטופפות, ושמעתי את ההמולה הנואשת, היה ברור לי שאנו נמצאים בסכנת-מוות.

השאון הלך וגבר, קריאות היאוש התחוקו ורבו, א אפיו היה עוד לעמוד זקופה. הקרקע נשמטה ממש מתחת לרגליים. איננו שחיינית, ולכן לא העזתי לקפוץ לתוך הים. לא ה ה לי אימון בחגורת ההצלה. אולם ה ה עלי לעשות משהו להצילתי בכל שעה שקעה האנייה יותר, והאנשים התגלגלו לים כתפוחים.

ראיתי זאת בקולנוע

החוקתי את עצמי במעקה ברזל, ועלה על דעתי לעלות למעלה. תמיד, כשראיתי בקולנוע אנייה טובעת, היו האנשים מטפסים יותר ויותר גבוה. כך עשיתי גם אני.

פתאום ראיתי לפני מדרגות-ברזל. טיפסתי למעלה, שעה שהא ג ה נסתה כמעט לגמרי על צידה. כשהגעתי למדרגה האחרונה, גאלצתי לעצור, כי לא היה דבר מעלי מלבד לוח-ברזל, שמנע בעזי להתקדם או לראות מה קורה סביבי. עמדתי איפוא במקום, ועתה ריחפתי כבר באויר ועמדתי על מוט ברזל, בהחזיקי בידי מוט אחר. מעלי היה לוח הברזל.

האנייה הוסיפה לנטות בעוד כמה רגעים הייתי נופלת למים. האניה היתה קוברת אותי תחתיה. המות היה קרוב.

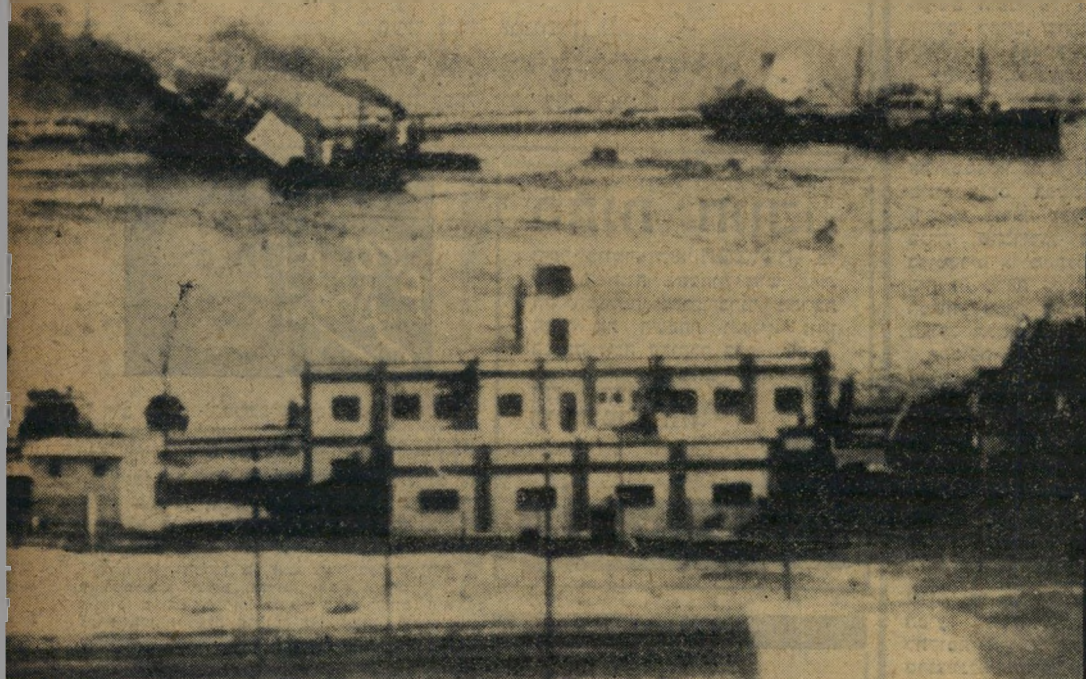
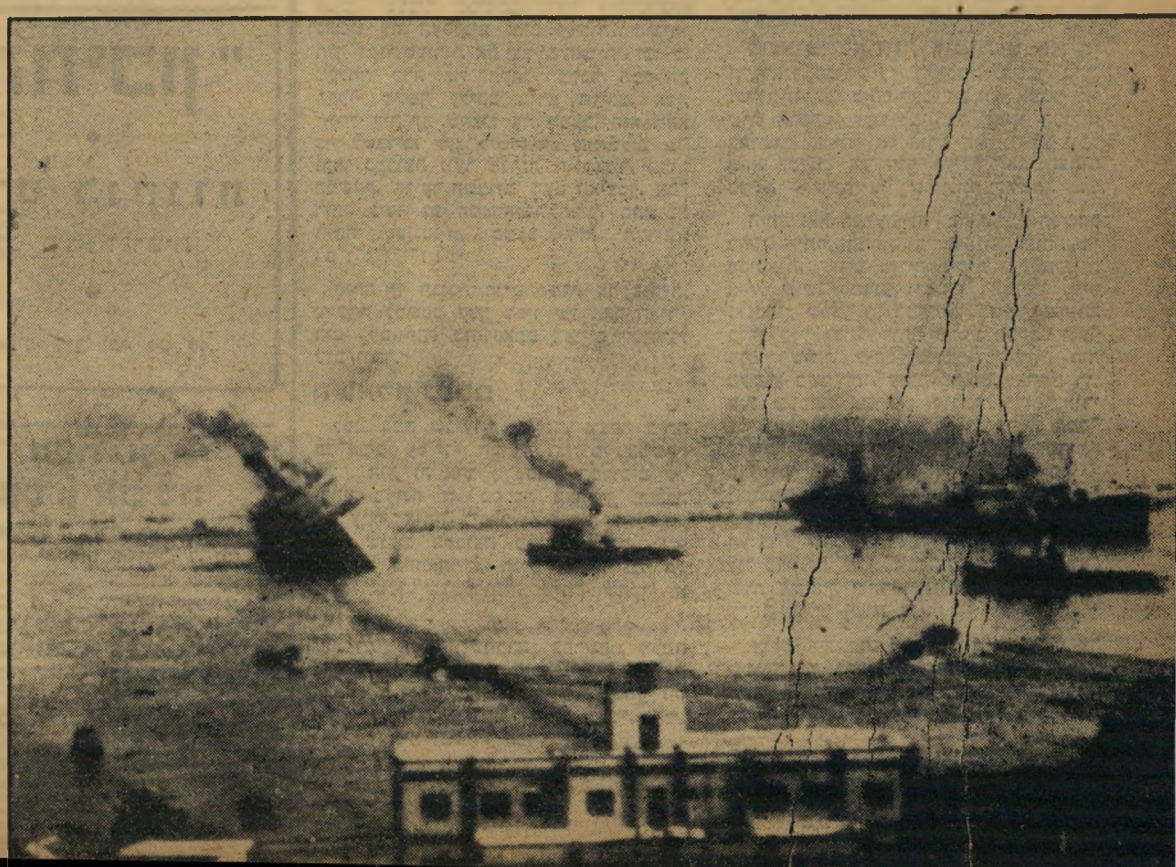
השמ"ם שמעו לקולי, כי פתאום חדלה האניה לנטות יותר. הצד ששקע במים הגע לתחת ת הים, ותנועת האניה נעצרה. עתה צטרתי יותר נכון וריחפתי לבטח. ידעתי, הרגשתי, שני צולבי. האייתי מרחוק את סירות ההצלה שהעלו את האנשים. לבסוף התקרבו שלושה שוטרים בריטיים על פני דופן האניה השטוחה. קראתי להם, ובעזרת שתי לולאות הורידו אותי. אולם בעלי היה בן ה-300 שניספו באותו יום.

10 דקות

תמונות אלה יחידות במינן הן צילמו בשעת ההתפוצצות ומיד לאחרים על ידי סרג'נט בריטו נוצרו, שעמה על הרי הכרמל. מיניסטריון המודיעין הבריטי החריים את הפרט, אך העתקה מהו השגנה על ידי שירות-הידועות של ההג' נה נשמרה בארכיון. העולם הזה, הצי ליה לקבל לידיו את התמונות המקוריות. שדא פורסמו מעולם. הוא גאה והגיש אותן בעמודים אלה לקוראיו, ביניהם מעפירי, פאטרייה, שניצלו מן האסון.

החייל הבריטי על הר הכרמל שמע את הד ההתפוצצות. הוא שלף את מצלמתו. בתמונה רואים את פאטרייה מתחילה לנטות על צידה, ואת הספינה הגוררת חשה לעזרתה. הביים מן המעפילים כבר קפצו ברגע זה למים, קו בדרך זו הניצול מן המוות האיום. 300 איש טבעו באותו יום.

5 דקות

הגוררת הגיעה אל האנייה והחלה למשות את השוחים מתוך המים. האנייה עדיין מוסיפה ברגע זה לשקוע על צידה, ויש להניח שרוב ההרוגים כבר טבעו לפני כן. העשן הסמיך כנראה נפלט מארובות האניה. לדעת כמה מן הניצולים, ארך האסון כעשרים דקות בערך.

„הרגשתי מכה חזקה...“

גב' חנה קליין, שהיא כיום הוותיקה בין רוגמניות ישראלי, היתה בת מוזל בלתי רגיל. הנה סיפורת: נסעתי יחד עם משלוח מעפילים מי ציכ ה לוינה. משם הפלגנו בסירה לי אורך הדנובה עד לנמל טולצ'יאה הי קטן ברומניה. שם עלינו על האניה מילוס. היינו בסך הכל כשלוש מאות איש.

בקירבת חופי הארץ עצרה איתנו אניית-מלחמה בריטית והעבירה אותנו לנמל ח פה. משך 14 יום עמדה אנלי-תנו ליד שובר הגלים. ראינו את העיר קרובה. אולם בסוף שבועיים אלה העבירו אותנו לפאטרייה, יחד עם המעפילים שבאי בשתי אניות אחרות.

„בואו מהר, קרה משהו!“

האסון קרה בערך בתשע ורבע בבוקר, ביום שרצו לשלוח איתנו למאוריציוס. ישבתי אותה שעה בתא עם עוד שתי בחור רות ושוחתנו. היה לנו תא מיוחד, גדול מן הרגיל, כי היינו אחיות רחמניות. אומנם לא למדתי מקצוע זה, אך התמצאתי בו. פתאום הרגשנו במכה חזקה. לא ידענו מה זה. הוספנו לדבר כאילו לא קרה כלום. ראינו מבעד החלון כמה אנשים שוחים במים, אך כישום מה לא שמנו לזה לב במיוחד. לפתע נפתחה הדלת, ובעלה של אחת החברות התפרץ פנימה בצעקה: „בואו מהר, קרה משהו!“

פרצה פאניקה כללית

התא היה באמצע האנייה, בצדו הימני, שהחל נוטה כלפי מטה. עברנו על פני חדר האוכל. ראינו כי החפצים נופלים על הארץ. פרצה פאניקה כללית. מחדר האוכל עברנו לתא אחר, שהיה מלא מיטות ריקות. משם יצאנו כולנו דרך החלון העגול, שהיה די גדול, החלון היה כצד האנייה, שהחל פונה כלפי מעלה. באותו רגע כבר שכבה האנייה על צדה. עמדנו על דופנה. איני זוכרת אם עמדו שם עוד רב אנשים. ראיתי שכבר רבים שיחים במים. מבלי לחשוב הרבה, קפצתי גם אני המימה. הכל נעשה באופן אינסטינקטיבי, תוך כדי התרגשות. אני שחיינית טובה. ספ נה גוררת התקרבה אלי. היא היתה גבוהה, אך האנשים החזי-קו בנו ומשו אותנו מן המים. כנמל העברו אותנו לביתן המכס, נתנו לנו אוכל ותה חם. מולי היה ששימשתי כאחות. כי לפתע מצאתי את עצמי כשתי-נוק בבורעותי. שלחו אותי יחד עם הימדים לבית-החולים הוסה בת פה. שם כבר לא היו אנגלים.

הייתי פתאום חופשיה

כך, מבלי לשים לב לכך, הייתי פתאום חופשיה. בעוד שחברי באנייה נשלחו חלקם למאוריציוס, וחלקם לעתלית, יצאתי ישר לרחוב. מול כזה היה רק לשתיים-שלוש נשים בהאנייה. הייתי לבדי לגמרי, לא היתה לי משפחה בארץ. אך גם כאן היה לי מול. משפחה שלא הכירה אותי כלל הכניסה אותי לביתה.